



Kärkla keskväljakule jõulupuu ümber kerkinud jõuluturule toovad elevust Hiiumaa esinejad. Foto: Andres Toom

Jõulupuud on ehitud üle Hiiumaa

Vallakeskustesse üle Hiiumaa on jõudnud pühademeeleolu ja ehitud jõulupuud.

Käina osavald ehtis ka tänavu poe platsile toodud kuuse. Lisaks on kaunistatud kasvav kuusepuu kiriku varemete juures ning kirik ise kaunistatud valgustatud.

Kõrgessaares on jõuluehteis vaba aja keskuse kõrval kasvavad kuused.

Emmaste osavald ehtis kaks

jõulupuud: kaupluse kõrval kasvava loodusliku kuuse ja juurekuuse.

Pühalepa osavallas oli jõuluajal kaks päkapikumaad: üks Palade loodushariduskeskuses, teine Pühalepa vaba aja keskuse juures.

Kärkla osavald koos osavallakoguga otsustas sel aastal tuua väljaku jõulupuu Pühalepast. Tegemist on kuusega, mis oleks liiklusohutust silmas pidades peagi maha raiutud. Samas on see väärikas ja ilus

puu, mida jõulupuuna kasutada. OÜ Kemehh sponsoreerib valda puu transpordiga.

Kärklasse otsustati siiski jõulukuusk tuua, sest väljaku servas kasvava puu kasutamises ei jõutud tänavu kinnistu omanikuga kokkuleppele.

Väljaku väikesed kuused ehitakse laste jõulusoovidega

Lisaks võttis Kärkla osavallaga ühendust vallakodanik, kelle koduhoovi ümberkujundami-

sel jäi üle hulk väikseid kuuski, ja ta soovis need annetada Kärkla osavallale jõulumeeleolu loomiseks.

Kärkla osavalla haljastusspetsialist Mai Sinilaid ütles, et ka väikesed kuused on pärit Pühalepa osavallast Hellamaalt.

Kuused loovad keskväljakul jõulumeeleolu pergola ümbruses ja need ehitatakse Hiiumaa lasteaedade ja algklasside laste kaardikestega, millel kirjas jõulusoovid.

Ilusat jõuluootust!

Saada pilt oma kaunist Hiiumaa jõulukodust

Hiiumaa vald kutsub kampaania „Kaunis Hiiumaa jõulukodu 2020“ raames kogukonda kaunistama oma kodusid ja koduhoove, ka asutusi ja ettevõtteid, et tuua valgust ja soojust pimedasse aega.

Mõte sai alguse Emmaste osavalla toredast ettevõtmisest „Emmaste tulede tee – 100 valgustatud õue“, mille kogukond hästi vastu võttis.

Tänavu kogume pilte kaunistatud kodudest üle terve Hiiumaa. Samal ajal kutsume üles inimesi märkama jõuluootust ka enese ümber, märkama linnapildis jõulukaunistusi, kaunistatud aknalaudu, aedu vms ning neid ka üles pildistama ja sotsiaalmeedias jagama kasutades teemaviidet #märkajõule.

Iga osaleja võib saata kuni

kolm pilti, mis osalevad hääletusel eraldi. Pildi saatja peab märkima asukoha, kus pilt tehtud, lisama oma nime ja meiliaadressi ning pildile pealkirja. Soovi korral võib saata koos pildiga ka jõulutervituse.

Pilte ootame Hiiumaa mobiilirakenduse kaudu või meiliaadressile info@hiiumaa.ee 24. detsembrini.

Rahvahääletus Hiiumaa val-

la Facebooki lehel galeriis toimub 25. detsembrist 3. jaanuarini.

Enim meeldimisi saanud pilt saab tiitli kaunis Hiiumaa jõulukodu 2020 ning auhinna. Võitja selgub 4. jaanuaril.

Kui jagad sotsiaalmeedias pilti oma kaunist Hiiumaa jõulukodust, kasuta #märkajõule.

Seame üheskoos Hiiumaa jõuluheiteisse!

SÜNDINUD UUED VALLAKODANIKUD

Stefan Robi Lohk
Madleen Aal
Jete Kiara Tuk

Õnnitleme vanemaid!

Tule Hiiumaa elanikuks!

Jaanuaris korraldas riik rahulolu-uuringu ja palus Eesti elanikel hinnata kodukoha valla või linna pakutavaid teenuseid. Eesti 79 omavalitsusest just Hiiumaa elanikud on kõige enam rahul madala müra taseme ja väga hea õhukvaliteediga. Võib öelda, et Hiiumaal on kõige vaiksem ja kõige puhtam õhk.

Aitäh, et elad Hiiumaal! Kui veedad siin üha rohkem aega, siis nüüd on hea aeg end ka paberil Hiiumaa elanikuks vormistada. Just 1. jaanuari seisuga kokku loetud elanike arvust sõltub omavalitsuse tulu.

Kui plaanid uuel aastal haajasustuse programmi toel taotleda toetust paremate elamistingimuste loomiseks, siis jällegi on 1. jaanuar see aeg, mil pead olema majapidamisse sisse kirjutatud.

Hea Hiiumaa sõber, ootame Sind päriselt! Toeta Hiiumaa arengut ja registreeri end Hiiumaa elanikuks!

Elukoha vahetamiseks rahvastikuregistris tuleb täi-

ta elukohateade, mille leiad aadressilt <http://bit.do/elukohateade>.

Kuidas edasi, selleks on mitu võimalust:

- Saada elukohateade digitaalselt allkirjastatuna aadressile valitsus@hiiumaa.ee.
- Esita teade riigiportaali ID-kaardi või mobiili-IDga sisse logides aadressil <http://bit.do/eesti-eeelukohateade>.
- Esita teade ükskõik millises vallamajas üle Hiiumaa kohapeal.
- Saada elukohateade kirja ja lisa isikut tõendava dokumendi koopia aadressile Hiiumaa vallavalitsus, Keskväljak 5a, Kärkla 92413, Hiiumaa.

Kui elukoha vahetaja ei ole elukohateates märgitud ruumi omanik, tuleb elukohateatele lisada ruumi kasutamise õigust tõendava dokumendi koopia (näiteks üürileping) või ruumi omaniku luba (allkiri elukohateatel).

Tere tulemast!

Keskväljakule kerkis Hiiumaa jõuluturg

Kärkla keskväljakul avatakse esimest korda jõuluturg – tavapärase talvine käsitöölaad toimub sel aastal õues.

Tuledes ja ehitud keskväljak ootab kõiki hiidlasi ja Hiiumaa külastajaid jõulukinke ostma ning jõulumeeleolu nautima veel kuus päe-

va: 18.–23. detsembril iga päev kell 10–18. Jõuluturu korraldusmeeskonnas on vallavalitsuse koostööpartneritena MTÜ Hiiumaine Toit, Hiiumaa Käsitööselts, MTÜ Hiidlaste Koostöökogu.

Toeta hiiumaist, soeta hiiumaist!

Ilutulestiku asemel valgusetendus

Kärkla keskväljakul saab aastavahetusel ilutulestiku asemel imetleda valgusetendust koos trummi-show'ga. Etenuses on liikuvad värvilised valgused, laserid, tossumasinad, sädememasinad, leegimasinad ja tossusambamasinad.

Valgusetenduse korraldab Taavo Taelma, kes teeb samas koos oma õpilastega trummi-show'd. Enne ja pärast aastavahetust toimub Keskväljakul disko.

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja rääkis, et kui loobume ilutulestikust, vähendame müra-

ja õhureostust ning säästame loomi. „Soovides olla rohesaar, tuleb meil käituda keskkonnateadlikult ja leida meie enda poolt kõrgelt väärtustatud looduskonnaga hoidmiseks seda kahjustavatele tegevustele alternatiive,“ märkis Tasuja. Hiiumaa vallavalitsus kutsub ka vallakodanikke üles ilutulestikust loobuma. Kindlasti ära võta oma ilutulestiku kaasa vallakeskuse aastavahetuse üritusele, sest rahvarohkes kohas raketite laskmine võib põhjustada õnnetusi.

Rahulikku aastalõppu!

Volikogu võttis vastu eelarvestrateegia

Hiiumaa vallavolikogu võttis novembrikuu istungil vastu valla eelarvestrateegia aastateks 2021–2024.

Valla tegevus on suunatud arengukava peaeesmärgi – 10 000 elanikku Hiiumaal – saavutamiseks. Suuremad investeeringud taristusse aga aitavad luua keskkonda, kuhu inimesed soovivad rajada kodu ja luua töökohti.

Üheks eesmärgiks on omavalitsus võtnud elumufondi suurendamise ka valla jõududega. Nii kavandab Kõrgessaare osavald ühe tühjaks jäänud maja renoveerida Kredexi toel üürielamuks.

Tänavune aasta kinnitab, et vajadust elamispinna järele on saarel kasvanud. Viimase viie aastaga vähenes Hiiumaa elanike arv 110 inimese võrra. Tänavuse, 2020. aasta üheksa kuuga aga on lisandunud 114 uut elanikku ja rahvastikuregistri andmetel elas saarel 1. septembri seisuga 9569 inimest.

Vaadates raha hulka

Põhitegevuse tulu laekub sel aastal valla eelarvesse suurusjärgus 16,2 miljonit eurot. Samas, paljuski koroonakriisi mõju tõttu kahaneb tulu prognoosi järgi järgmisel, 2021. aastal 15,3 miljoni eurole, 2022. aastal kasvavad 15,7 miljoni eurole.

Tulude laekumist mõjutab enim üksikisiku tulumaks, mis moodustab üle 96 protsendi valla maksutulust ning ligi kaks kolmandikku põhitegevuse tulust. Tulumaksu laekumine järgmisel aastal väheneb ning tagasi 2019. aasta tasemele jõuab 2022. aastal.

Kasvab aga tulu kaupade ja teenuste müügist, aastaks 2022 võrreldes 2019. aastaga sisuliselt kaks korda: 940 000 eurolt 1,73 miljoni eurole.

Seda tululiiki mõjutavad eelkõige juba lisandunud teenused Tuuletorni elamuskeskuses, sotsiaalkeskuse Pargikodus ja Kõpu noortekodus, aga ka peagi valmivas Hiiumaa spordikeskuses.

Põhitegevuse kulu kavandab vald järgmisel perioodil suurusjärgus 14 miljonit eurot aastas – eesmärgiks on seatud põhitegevuse tulemi kasv. Põhitegevuse tulemi suhteks põhitegevuse tuluse aastal 2022 ja edasi on plaanitud vähemalt 11 protsenti. See on oluline, et säiliks ja kasvaks valla investeerimisvõime.

Valla laenudest

Et vald saaks investeerida veel jõudsamalt, on vaja ka riigi tuge ehk riik peaks üle vaatama kohalike omavalitsuste tulubaasi. See võiks mõistlik olla ka riigi tasandilt vaadates, sest suurendades kohalike omavalitsuste finantsvõimet, väheneb ka valdade-linnade laenuvõtmise vajadus.

Hiiumaa vallas oli 2020. aasta alguse seisuga laene kogumahu 6,4 miljonit eurot. Strateegiaperioodil kavandab omavalitsus uusi kohustusi 11,3 miljonit eurot ja tasub laene summas 6,7 miljonit eurot.

Valla netovõlakoorumus küll suureneb, kuid ei ületa lubatavat ülemmäära.

Valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil ehk aastatel 2021–2024 viia ellu olulisi investeeringuid ühtekokku 31 miljoni euro väärtuses. Tähtis on leida võimalusi ka välisvahendeid kaasata ja eelarvestrateegias arvestab Hiiumaa kaasrahastusega 16 miljoni euro ulatuses.

Investeeringud kultuuri ja majandusse

Viimastel aastatel on enim investeeritud kultuuri- ning majandusvaldkonda, seda on näha ka töös olevaid projekte vaadates, samuti annavad sellest tunnistust arenevad mereväravad ehk sadamad.

Igal aastal panustatakse ka valla teedesse. Tänavu teevad osavallad teeparandusi suurusjärgus miljon eurot. Kasil on kaks Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel elluviidavat tänavavalgustuse rekonstrueerimise projekti. Just äsja valmis Kärkla keskväljak.

Kultuurivaldkonnas on märksõnad Tuuletorn, Hiiumaa spordikeskus, Paluküla terviserajad, Käina kultuurikeskus, Palade spordihall ja Emmaste spordikeskus. Eesootaval strateegiaperioodil on fookuses haridus. Mahukaimad projektid on Kärkla põhikooli ja Kärkla lasteaia uus õppehoone.

Samas valmistab vallavalitsus juba ette ka sotsiaalvaldkonna järgmisi arendusi. Nendeks on sotsiaalkeskuse Pargikodu teine etapp, Hellamaa perekeskuse edasiarendus ja Tohvri hooldekodu laiendamise teine etapp.

Vallavalitsus andis eelarve volikogule üle

Hiiumaa vallavalitsus andis valla 2021. aasta eelarveprojekti üle Hiiumaa vallavolikogule, kes arutab eelarvet esimest korda 17. detsembri istungil.

Vallavalitsus on eelarveprojekti lähtunud konservatiivsest vaatest, prognoosides tulumaksu 4,5 protsenti vähem, kui 2019. aastal tegelikult laekus.

Eelarve kogumaht ehk põhitegevuse tulu on 15,3 miljonit eurot. Sellest moodustab maksutulust peaaegu 60 protsenti. Saadavad toetused pea 28 ning tulu kaupade ja teenuste müügist 12 protsenti.

Põhitegevuse kuluks on kavandatud 14,1 miljonit eurot. Sellest 60 protsenti moodustab personalikulu, 28 majandamiskulu, 11 antavad toetused ja ühe protsendi muud kulud.

Investeeringustegevuseks on plaanis 7,6 miljonit. Arendused puudutavad kõiki saare piirkondi ning haaratud on erinevad valdkonnad. Vald võtab ette munitsipaalüürielamu rajamise Kõrgessaarde – Kredexi

toel tehakse korda vana hoonet, kus valmib kümmekond nüüdisaegset korterit. Paladel valmistatakse ette spordihoonet korraastamist – energiatõhusaks ning soojapidavaks muutmist. Tohvri hooldekodu saab uuel aastal alustada laienemise teise etapi projekteerimist. Sinna on plaanis rajada dementsete osakond.

Hajaasustuse programmi vahendid suurenevad kolmandiku võrra – see annab võimaluse enam taotlusi rahuldada ja parandada kodude elamistingimusi.

Ülesaaarelise haardega on ka tänavavalgustusvõrgu üleviimine energiasäästlikele LED-lampidele ning taastuvenergiaallikate toitele. Jätkub ka bussipeatuste valgustamine päikesepaneelide toel.

Jäätmejaama on kavas rajada vaheladustamise plats, vahetada välja konteinerpark ning rekonstrueerida jäätmepeess ja kontorihoone.

Haridusvaldkonnas on eesmärk, et igas haridusasutuses on lastele vahelalaks värsked puu- ja köögiviljad, kasutatakse maksimaalselt kohalik-

ku ja mahetoitu, hoitakse korras ja rajatakse koolide ja lasteadeade juurde uusi taimeadeadeid või -peenrad.

Samuti kavandatakse siseterviseradasid ja liikumisalasid ning paranevad võimalused aktiivsete õue(vahe)tundide pidamiseks. Neid täiendavad avalikud mänguväljakud. Emmastesse soetatakse rularambid.

Käina lasteaia rajatakse jalgrataste hoidmiseks katusealused ja Vigri lasteaia õue ootab suurem renoveerimine. Palade lasteaed saab õuevalgustuse. Emmaste lasteaia avatakse taas kolmas rühm. Palade kooli ja spordihoonet vahelisele alale rajatakse valgustus. Lauka kooli ootab uuel aastal ees siseruumide remont.

Kärkla raamatukokku rajatakse uuenduslikult elektrooniline läbipääsusüsteem, mis tähendab, et raamatukokku minna ka siis, kui töötajat majas ei ole. Käina raamatukogu soetab aga laenuautomaadi, mis on pakiautomaadiga sarnase tööpõhimõttega ja laiendab samuti laenuvõimalusi.

Vallavalitsuse istungitelt

Vallavalitsuse 2. ja 9. detsembri istungilt:

Hiiumaa Spordi nõukogu koosseisu kinnitamine
Asutuse Hiiumaa Sport nõukogu liikmeteks nimetati Tanel Malk, Rando Reining, Alari Remmelg, Heiki Nabi, Tanel Esta, Hergo Tasuja ja Helen Mast.

Hiiumaa Jäätmejaama töökomisjoni kinnitamine
OÜ Hiiumaa Jäätmejaam põhikirjaliste eesmärkide toetamiseks ja jäätmemajanduse koordineerimiseks moodustatud komisjoni esimees on Monika Pihlak, liikmed Aira Toss, Toomas Remmelkoor, Kadri Aljas ja Joosep Niit.

Emmaste osavalla asutuste ruumide ja teenuste kasutamise hinnakirja kehtestamine
Emmaste osavalla ruumide ja teenuste kasutamisel on uus hinnakiri, mis uuendustena võimaldab kasutada kaugtöökontorina osavalla ruume ja laenata *airsoft*’i varustust.

Kaugtöökontorite hinnad:
• Sõru muuseumi konverentsisaal: 5 eurot päev, 15 eurot nädal, 50 eurot kuu.
• Valgu seltsimaja, Leisu seltsimaja ja Emmaste raamatukogu: 1 euro päev, 5 eurot nädal, 20 eurot kuu.
Airsoft’i varustuse laenutus koos instruktoriga: 15 eurot inimese/kord. Varustusse kuuluvad relv, mask, prillid, laske-moon. Relvi ilma instruktorita välja ei laenata.

Käina kooli koosseisu kinnitamine

Käina kooli koosseisu lisandus 0,25 HEV-koordinaatori ja 0,25 logopeed-eripedagoogi ametikohta.

Riigihanke pakkumuse edukaks tunnistamine
Riigihankes „Invavarustusega väikebussi kasutusrendile võtmise Hiiumaa Sotsiaalkeskusele“ tunnistati edukaks Mobire Eesti ASi esitatud soodsaim pakkumus maksusega 37 920 eurot, lisandub käibemaks.

Hajaasustuse programmi aruannete kinnitamine
Vallavalitsus kiitis heaks kolm hajaasustuse programmi projekti aruannet.
Mõisakuivati detailplaneeringu vastuvõtmine ja avaliku väljapaneku korraldamine
Kassari küla Mõisakuivati detailplaneeringu eesmärk on määrata ehitusõigus ja hoones-tusala, et laiendada olemasolevat ait-kuivatit. Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 22. detsembri 2020 kuni 4. jaanuarini 2021 Käina osavalla valitsuses ja Hiiumaa valla veebilehel.

Projekteerimistingimuste andmine
Anti projekteerimistingimused Orjaku küla Säina maaüksuse detailplaneeringu arhitektuuriliste tingimuste täpsustamiseks, uue hoone püstitamiseks – täpsustatakse detailplaneeringuga määratud arhi-

tektuurilisi tingimusi ning lubatakse lisaks viilkatusele ka kald- ja lamekatust.

Spordi tn 9 kinnisasjale Hiiumaa valla kasuks isikliku kasutusõiguse seadmine
Seati isiklik kasutusõigus Käina Spordi tn 9 kinnisasjale kergliiklustee, tänavavalgustuse ja sademeveekanalisatsiooni kasutamiseks.

Vallavara koormamine isikliku kasutusõigusega
Isiklik kasutusõigus Telia Eesti ASi kasuks Kärklas Hiiu tn 1a asuva kinnistu tehnovõrgule: sideehitis pikkusega 23 m, kaitsevöönd kuni 2 m, ala pindala 37 m² ja Kärkla Keskväljaku kinnistu tehnovõrgule pikkusega 246 m, kaitsevöönd kuni 2 m, ala pindala kokku 542 m².

Kinnisasjaga liitmiseks sobiva maa erastamine
Vallavalitsus määras Suuremõisa küla Hermisto kinnisasjaga liitmiseks sellega piirneva erastatava maa lähiaadressi, sihtotstarbe, maa maksustamishinna ja andmed. Maa-amet on teatanud, et riigi huvi puudub. Maatükk piirneb ühelt poolt riigi omandis oleva maaga ja teiselt poolt eramandiga.
Vallavalitsus määras Viilupi küla Ees-Hermisto kinnisasjaga liitmiseks sellega piirneva erastatava maa lähiaadressi, sihtotstarbe, maa maksustamishinna ja andmed. Maatükk piirneb ühe isiku kahe kinnistuga. Maa-amet on teatanud, et riigi huvi puudub.

Energia- ja kliimakava on volikogus arutusel

Volikogu arutab täna teisel lugemisel Hiiumaa energia- ja kliimakava 2030.

Kava visioon on, et Hiiumaa on vähima ökoloogilise jalajäljega, nutikate ja roheliste lahendustega, säästliku ning aruka ressursikasutuse ja majandusarenguga saar, mis on eeskujuks teistele omavalitsustele.

Vald tunnistab kavas, et kliimamuutused on eksistentsiaalne oht inimkonnale, et inimtegevusel on oluline mõju kliimamuutustele ning on vajadus minimeerida inimtegevuse mõju kliima soojenemisele.

Hiiumaa vald seab eesmärgiks
• vähendada aastaks 2030 maakonna süsinikuheidet 40% võrreldes aastaga 2018 ja
• saavutada kliimaneeutraalsus hiljemalt aastaks 2050.
Hiiumaa energia- ja kliimakava 2030 keskendub kliimamõjude leevendamisele ning tõstab esile kliimakohanemise vajaduse ja tegevuse.

Kava võtab kokku eri valdkondade tegevused:
• energiauhtimine, hoonete haldus, energia tarbimine, elamumajandus, transport, soojuse tootmine ja jaotamine, taastuvenergia tootmine.
Lisaks käsitletakse kavas elanike teadlikkuse suurendamist, kaasamist ning era- ja avaliku sektori tegevused. Samuti on analüüsitud kavandata- vate tegevuste mõju eesmärkide saavutamisele.
Hiiumaa kuulub UNESCO programmi „Inimene ja biosfäär“, mille eesmärk on säästva arengu piirkondlike mudelite loomine.

Jäätmekava volikogus teisel lugemisel

Volikogu arutab täna teisel lugemisel Hiiumaa valla jäätmekava aastateks 2021–2026.

Kava eesmärk on vähendada nii kodumajapidamistes kui ka ettevõtetes tekkinud segaolmejäätmete hulka ja suurendada liigiti kogutud olmejäätmete osakaalu.

Hiiumaa valla eesmärgid kattuvad riigi jäätmekava omadega:
• vältida ja vähendada jäätmeteket;
• võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel;
• vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muu hulgas seiret ning järelevalvet.



Naistlaiu sadama ehitustööd lõppesid novembris. Foto: Károlyn Kivistik

Vastvalminud Naistlaiu sadam on hästi vastu võetud

Novembris lõppesid viimased ehitustööd Naistlaiu sadamas. Juba enne ehitustööde lõppu võtsid kalurid sadama hästi vastu ja on asunud seda usinalt kasutama.

Pühalepa osavalla vanem Liili Eller ütles, et kalakäimise tingimused on peale uue sadama valmimist palju paremaks

läinud. Selleks, et sadamal ka edaspidi hästi läheks, kõik kalurid merelt kalasaagiga ja turvaliselt tagasi jõuaks, valas El-

ler Neptunile annetuseks sadamakaitse sümboliseks merre pudeli rummi.

Sarve külas asuva Naistlaiu sadama uuendamistööde käigus süvendati sadama akvatoorium ning rekonstrueeriti olemasolev kai. Sadamasse loodi

10 sildumiskohta, ehitati slip ja paigaldati päiksetoit välisvalgustus ning püüniste väljavõtmise masin.

Naistlaiu sadama uuendamistööd alustas AS Tariston suvel. Ehitustööd rahastati MTÜ Hiiu-kala kaudu.

Mereväe kaatri ristas Hiiumaa kodutütar

10. detsembril ristiti Saaremaal Baltic Workboatsi laevatehases Eesti mereväe uued väekaitsekaatrid. Neist ühe ristas Hiiumaa kodutütar Meribell Rüütel ja kaatri Risto sõprusvald.

Traditsiooni kohaselt on kõigil Eesti mereväe laevadel olnud oma sõpruslinn või -vald. Mereväe aluse ja sõprusomavalitsuse vahel sõlmatakse koostööleping ja edaspidi korraldatakse ühiseid üritusi nii sõprusomavalitsuses kui Tallinna Miinisadamades ning alus kannab omavalitsuse vappi. Koostööleping Eesti mereväe ja Hiiumaa valla vahel allkirjastatakse eeldatavasti järgmise aasta alguses.

Mereväe ja Hiiumaa vahel on ka varem olnud sõprussidemed. Mereväe laev Ristna sõlmis Kõrgessaare vallaga koostöölepingu aastal 2000. Ristnast sai 2015. aastal Eesti sõjamuuseumi museaal.



Kodutütar Meribell Rüütel sai väekaitsekaatri Risto ristiemaks. Foto Liina Siniveer

Kõrgessaare tankla ehitustööd jõuluks valmis

Kõrgessaares käivad uue tankla ehitustööd, mis peaksid valmis saama jõuludeks.

Kõrgessaare tankla on projekteeritud maapealse tanklana, kus saab osta kolme liiki kütust: bensiini 98 ja 95 ning diislikütust.

Uus tankla kerkib Kõrgessaare kaupluse kõrvale.

Tanklas hakkab opereerima AS Jetoil, ehitab OÜ INV Konsult.

Kõrgessaare tankla
Foto: Üllar Laid



Hiiumaa sadamatesse investeeritakse üle 1,3 miljoni euro

SA Hiiumaa Sadamad arendab europrojekti toel väikesadamat Kalanas ja Sõrul ning investeerib kokku üle 1,3 miljoni euro.

Kalanas ehitatakse Ristna ja hisadama rajatiste baasil väli- ja väikesadam. Esimeses etapis valmib vesiehituse osa: lainemurdjad ja ujukaid, süvendustööd akvatooriumis ja kanalis, teeninduskai, kuhu tulevikus rajatakse ka tankla, ning slipp, elektri- ja veevarustus kaidele ning sadamaala valgustus. Projekt jõuab hankesse järgmise aasta keskel ja ehitama hakatakse aasta lõpus või 2022. aastal.

Suur osa maapealseid töid selle projekti eelarvesse ei mahu, nende tegemiseks otsitakse lisavõimalusi. Esma- vajalike sadamateenuste pakumine lahendatakse esimestel aastatel koostöös kohalike ettevõtjatega.

Sõrul süvendatakse kanalit, laiendatakse akvatooriumi ning rajatakse uus kai merekeskuse hoone ette. Samuti suurendatakse külalisadama kaikohtade arvu olemasoleva kai ääres. Sõrul on ehitus plaanis tuleval aastal. Lisaks teeb sihtasutus järg-

misel aastal investeeringuid Kärkla, Orjaku ja Sõru sadamasse: nüüdisajastab energiakulukad valguslahendused, vahetab välja vananenud elektripaigaldise osad, lisab kaidele puuduvaid teenindusposte.

SA Hiiumaa Sadamad osaleb kahes europrojekti, mis aitavad rahastada sadamate arendamist ja ehitustöid. Interreg EstLat projekt „Improvement and promotion of the East Baltic Coast harbours network“ on Eesti-Läti varasema koostöö jätkuprojekt, kust sel korral saavad toetust teiste seas Sõru väikelaevasadam ja Ristna jahisadam. Programmist Interreg Central Baltic toetust saava projekti „Energetic small ports in Central Baltic region“ eesmärk on energiatõhusus väikesadamates ja parem koostöö piirkonna sadamate ühisel turundamisel.

Mõlema projekti osa on ka turundus, milleks SA Hiiumaa Sadamad osaleb meremessidel lähiriikides või virtuaalmessidel internetis, uuendab merematkajatele mõeldud sadamaraamatuid ja viib läbi uuringuid ning koostab juhendid kasutamiseks väikesadamate pidajatele kogu regioonis.



Kalana sadam. Foto: Argo Nurs

Küsi BioBagi kompostikotte vallamajadest

Hiiumaa vald annab kõigile soovijatele MaxAiri kompostikorvi ja sellega koos 100 BioBagi kodustes tingimustes kompostimiseks kasutatavat kotti.

Need, kellel kompostikorv juba olemas, aga BioBag kompostikotid otsas, saavad kotte tasuta juurde küsida vallamajadest. Tule võta endale ja vii naabrile ka!

Kompostimine on keskkonnasäästlik ja aitab vähendada pere prügi kuni poole võrra. Biolagunevad jäätmed

võiks alati võimaluse korral muudest jäätmetest eraldi koguda, sest biolagunevaid jäätmeid on võimalik taaskasutada kompostmullana koduaia või kasvuhoones.

Kui kinnistul ei ole võimalik kompostida, saab biojätmeid kinnistupõhiselt ära anda. Selleks tuleb sõlmida ASiga Keskkonnateenused sobiv leping ning kasutusele võtta eraldi ja sobivas suurus, näiteks 80-, 140-, või 240-liitrine prügikast.



Tiia Naagel. Foto: Károlyn Kivistik

Inimene kogukonna heaks

Tiia Naagel: Hiiumaal on äge

Jätkame uut artiklisarja, kus tutvustame Hiiumaa avaliku sektori töötajaid ja nende tööd.

Tiia Naagel on Saaremaa ja Hiiumaa ettevõtluskonsultant. Saare arenduskeskuses on ta töötanud juba kümme aastat, Hiiumaal alustas tänavu septembris. Sellegipoolest on Tiia aidanud Hiiumaa ettevõtluskonsultante mentorina ka varem: „Hiiumaal on väga äge! Kliendid on väga heade ja konkreetsete küsimustega.“

Tiia eesmärk on aidata tegevust alustavaid ja mingil määral ka juba tegutsevaid ettevõtjaid. Lisaks korraldab ta koolitusi ja mentorklubisid, teeb koostööd töötukassa ning Ajujahi meeskonnaga. „Näiteks Saaremaal olen iga nädal ühe päeva töötukassas kohapeal ning nõustan ja annan tagasisidet klientidele, kes soovivad ettevõtlust alustada,“ rääkis Tiia oma tööst.

Tiia on abiks ettevõtete loomisel: „Kui klient tunneb, et on keeruline äriregistris oma ettevõtet luua, aitan seda teha.“

Kampaania raames käis loomaarsti juures 82 kassi

Hiiumaa vallavalitsus, loomaarstid Maie Vikerpuur ja Ly Kokla ning Hiiumaa Loomakliinik korraldasid novembrikuus soodustingimustel kasside steriliseerimise ja kastreerimise kampaania, et soodustada Hiiumaa kasside steriliseerimist ja kastreerimist.

Emmastes steriliseeriti 11 emast ja kastreeriti kolm isast kassi. Käinas oli üheksa ste-

Suurimaks proovikiviks peab Tiia n-ö starditoetuse kliente, kes tahavad oma äriideed Hiiumaal ellu viia hakata. Ta peab tegelema nendega kolm aastat alates sellest, kui ettevõtja starditoetuse projektile positiivse otsuse saab.

„Ma soovin, et tänu minu tööle on Hiiumaa tegevust alustavad ettevõtjad julgemad ja avatumad ning julgavad tulla nõu küsima ja oma mõtetest rääkima,“ ütles Tiia. Ta leiab, et oma kümneaastase töökogemusega saab aidata ja julgustada inimesi ettevõtlust alustama ning kutsub julgelt tema poole pöörduma ning nõu ja abi saama.

Suurimad hobid aiandus ja kalapüük

Vaba aega on Tiial vähe. Tal on kaks lapselast ja päris palju aega kulub neile. Oma kõige suuremateks hobideks peab Tiia aga aiandust ja kalapüüki: „Meie peres on nii, et käime koos kalal, aga kalast toodete valmistaja olen mina. Ma võin teha kalast väga-väga palju erinevaid toite.“

Kui aega on, siis meeldib Tiiale ka kududa ja heegeldada.

riliseerimist ja 14 kastreerimist. Kõrgessaares steriliseeriti seitse ja kastreeriti kolm kassi. Pühalepas steriliseeriti kaheksa ja kastreeriti neli. Kärklas steriliseeriti 13 emast ja kastreeriti 10 isast kassi.

Vald plaanib kampaaniat jätkata ka tuleval aastal.

Vald tänab loomaarste koostöö eest. Aitäh kõigile vallaelanikele, kes hoolitsevad oma lemmikute eest!

Inimene kogukonna heaks

Henri Reeder: minu töö on luua noorte ettevõtluseks sobiv keskkond

Henri Reeder töötab Hiiumaa arenduskeskuses noorte ettevõtluskonsultandina. „Minu töö on luua Hiiumaal niisugune keskkond, kus kõik noored tunneks, et neil on julgust ja võimalusi oma ideid välja tuua, kus nad julgeksid avada oma andeid ja oskusi ning unistuste poole samme astuda,“ rääkis Henri oma tööst.

Henri leiab, et Hiiumaa noortel ideedest ja võimalustest oma ideid ellu viia puudust pole: „Puudu on sobiv keskkond – noored tunnevad, et Hiiumaa pole ehk koht, kus nad julgeks kõiki oma ideid välja öelda.“ Tema sõnul kardavad noored hiidlased võib-olla kriitikat ja negatiivset tagasisidet ning lükkavad pigem unistuste elluviimise järgmisse eluetappi. Henri soovib aga seda muuta, et noored tunneks end ka Hiiumaal kindlalt.

Noorte ettevõtluseks sobiva keskkonna loomine eeldab mitme osalise kaasamist. Henri sõnul tehakse koostööd koolide, noorsootöötajate ja noortekeskusega. Näiteks koolidega on loodud programm „Ettevõtlik kool“, mis aitab koolidel muuta õhkkonda soosivaks noortele ideedele. „Koolid teevad seda tegelikult niigi, aga programm aitab tööd muuta süsteemsemaks,“ märkis Henri.

Koostöös noortekeskustega algatati Henri eestvedamisel ettevõtliku hiidlase projektkonkurss, kus noored saa-

vad taotleda raha ja noortekeskuste juhendajad aitavad oma ideid vormistada ning konkurssile esitada.

Noored spetsialistid kõige strateegilisemad partnerid

Henri sõnul on hea koostööpartner Hiiumaal ka noorte spetsialistide võrgustik: „Nemad on kõige strateegilisemad partnerid selles töös.“

Noorte spetsialistide võrgustikku on kaasatud nii need, kes töötavad koolis, noortekeskustes, kui ka ringijuhid ja poliitsei. Koostööd tehes plaanitakse erinevaid tegevusi. Henri lisas, et üheskoos hakatakse peagi ka Hiiumaa noorsootöö valdkondlikku arengukava koostama.

Lisaks tegeleb Henri ka õpilasfirmadega. Neid pole küll Hiiumaal veel palju, sel aastal on registreeritud näiteks kaks õpilasfirmat. „Olen nendega suhelnud, otse pakkunud koolitusi ja arenemisvõimalusi,“ ütles Henri.

Ta märkis, et noored võivad oma ideedega otse tema poole pöörduda: „Hiiumaa on nii väi-

ke ja meil on vähe noori, et saame neid ideede elluviimisel otse aidata.“

Julgustab ideid ellu viima

Henri loodab, et tänu tema tööle on noortel tekkinud rohkem julgust oma ideedega välja tulla: „Olen töötanud Hiiumaal neli aastat ja selle aja jooksul oleme aidanud hulga noorte ideid ellu viia. Ma loodan väga, et nende kogemused julgustavad teisi noori.“

Kõige uhkem on Henri üle 15-aastaste noorte kohvikute projekti üle. Projekti idee oli just rohkem tähelepanu suunata vanematele noortele, kes hakkavad juba iseseisva elu otsuseid tegema. Ta tunneb, et Hiiumaal saavad need noored liiga vähe tähelepanu. „Nendega eraldi ei tegeleta, samas on neis suur potentsiaal. Nad tahaks teha asju üheskoos, neil on juba palju oskusi, mis võimaldavad midagi korraldada,“ tõdes ta.

Henril on hea meel, et on tekkinud n-ö tuumikgrupp noortekohviku seltskonnas – rühm noori, kes on saanud kokku meeskonna ja korraldavad kohvikuid täiesti iseseisvalt. „Oleme suutnud vähemalt ühele noorte grupile tekitada õhkkonna, kus nad tunnevad, et nende ideed on olulised, et neid arvestatakse ja aidatakse ideid ellu viia,“ leidis Henri.

Edusammud koostöös koolidega

Kui Henri neli aastat tagasi Hiiumaale tuli, oli „Ettevõtliku kooli“ programmiga saarel liitunud vaid üks kool, nüüdseks on neid aga juba neli. „Loode-tavasti jõuavad kõik Hiiumaa koolid sinna programmi. See oleks Eestis esmakordne, kus kõik maakonna koolid on liitunud „Ettevõtliku kooli“ programmiga,“ rääkis Henri.

Tema sõnul on programm tõesti kasulik, aga nõuab natuke harjumist, nagu iga uue asja kaasa tulemine.

Oma suurimaks proovikiviks peabki Henri koostööd koolidega. Ta leiab, et tegelikult on see ilmselt üle Eesti nii: „Koolid on konservatiivsed asutused ja nad on üldiselt harjunud omaette töötama ning saanud sellega väga hästi hakkama, aga neile uue programmi tutvustamine ja kooli kampaamine pole kerge, sest õpetajate töökoormus on väga suur.“ Henri tõdes, et õpetajatel ongi väga palju tööd ja kui pöörduda nende poole jutuga, et tee me veel midagi, siis see pole eriti populaarne olnud.

Eriarvamusi sõnaga „ettevõtlikkus“

„Eestis ja Hiiumaal on väga palju eriarvamusi sõna „ettevõtlikkus“ kohta. Seda seostatakse kohe firmade ja ettevõtlusega, mis ei ole otseselt vale, aga see on lihtsalt üks osa ettevõtlikkusest,“ rääkis Henri. Ta lisas, et ettevõtlikkus on tegelikult laiem mõiste. Ta selgitas, et tegemist on aktiivse eluhoiakuga, kus inimene julgeb oma unistuste poole püüelda ja minneid samme selleks ette võtta.

„See on asi, mis on olnud enesestmõistetav, aga eestlased ja hiidlased on niikuinii loomult ettevõtlikud ning mingi programmiga väljatulemine võib tunduda kunstlik,“ tõdes Henri. Ta leiab, et tema töös ongi suurim takistus eelarvamused. Kogukonnas on välja kujunenud harjumus, kuidas tegutsetakse, ja uusi ideid ei saa kiiresti juurutada. Henri sõnul peab ise olema ettevaatlik ja vaikselt tegutsema, et üldse midagi muuta.

Hiiumaal vaba aega palju

Henri sõnul on tal Hiiumaal vaba aega küll: „Kuna olen Jehoova tunnistaja, on mul kogudusega palju tegemist. Hiiumaa kogudus on väga aktiivne ja teen vabatahtlikku Piibli haridustööd.“

Lisaks on Henri suur ajaloo-huviline. Talle meeldib väga väikeste kohtade ajalugu ning ta on käinud ka Hiiumaa muuseumis giidikoolitusel.

Talle on südamelähedased ka kunst ja muusika ning Hiiumaa loodus: „Mulle meeldib metsas käia ja õues jalutada.“



Henri Reeder. Foto: Károlyn Kivistik



Suuremõisa mänguväljak. Foto: Argo Valgma

Suuremõisa mänguväljakul uued atraktsioonid

Taas on põhjust rõõmustada valla kõige pisematel kodanikel – Pühalepa osavald paigaldas Suuremõisa mänguväljakule multifunktsionaalse mängumaja.

Pühalepa osavalla vanem Liili Eller ütles, et kevadeks tulevad mänguväljakule veel ka istepaviljon ja liivakastid. „Mänguväljak saab järgmi-

sel aastal kaasava eelarve võidu toel veel palju toreda maks,“ lubas ta. Suuremõisa mänguväljak võitis nimelt sel aastal Pühalepa osavallas 80 häälega kaasava eelarve hääletuse.

Suuremõisa mänguväljak on juba neljas, mis viimasel poolaastal Hiiumaal värskenduskuuri läbinud.

Hoolime ja märkame ka aasta lõpus!

Iga aasta lõpul muutub taas aktuaalseks pürotehniliste toodete ja nende käitlemise teema.

Avalikus kohas on keelatud kasutada pürotehnilisi tooteid, millega kaasnev heli- või valgusefekt võiks teisi väga häirida. Nii avalikus kui ka mitte avalikus kohas ei või kasutada pürotehnilisi tooteid, millega kaasneb kestev või korduv teisi häiriv müra- või valgusefekt, ajavahe- mikul kella 22st õhtul kella 6ni hommikul, puhkepäevale eelneval ööl süda- ööst kuni kella 7ni hommikul. Keeld ei kehti ööl vastu 1. jaanuari, 25. veebruarit ja 24. juunit ning kohaliku omavalitsuse ilutules- tiku korraldamise loa olemasolul.

Vastavalt lõhkematerjaliseadusele on alla 14-aastasele keelatud pürotehnilist toodet müüa. Mõningase erandina võib müüa esimese kategooria pürotehnilisi tooteid vähemalt 12-aastasele, arvestades seejuures tootja poolt toote pakendile märgitud vanusepiiri. Toodete müümisel peab müüja täpselt järgima pakendile märgitud vanusepiirangut ja vajaduse korral küsima isikut tõendavat dokumenti.

Paratamatult leiab aset ka olukordi, kus vanem sõber või lausa lapsevanem ostab toote välja. Seda tehes ei mõelda sageli võimalikule ohule, mida toodete kasutamine endaga kaasa võib tuua. Kindlas-

ti kasuta pürotehnilisi tooteid ainult selleks ettenähtud kohas järgides ohutusreegleid.

Käes on ka rahu ja jõuluootuseaeg ning paljud suvehiidlased tulevad suvekoju pühi ja aastalõpu veetma. Kuid lahkudes peaks korraldada hetke ja mõtlema, kas kõik uksed said lukustatud ja väärtuslik vara paigutatud turvalisse kohta või kaasa võetud. Enamik vargustest pannakse toime lahtiste akende ja lukustamata uste kaudu. Just sina ise suudad teha ära kõige olulisema, et kaitsta oma kodu ja vara.

Soovitame sellel aastal veeta pühad pere seltsis, kuid kui juhtub teisiti, siis paneb politsei lapsevanematele südamele, et nad tunneksid rohkem huvi, kellega koos ja kus nende lapsed on. Kindlasti tuleks veenduda, et keskkond ning seltskond, kus laps viibib, on turvaline.

Lisaks tuletan veel meelde, et alkoholijoobes sõpra-tuttavat ei tohi jätta omapäi, sest temaga võib juhtuda õnnetus või ta võib langeda kuriteo ohvriks. Kui märkad, et keegi vajab abi, ära jää ükskõikseks. Käitume vastutustundlikult, hoiame end ja oma lähedasi!

Perekeskseid ja turvalisi pühi ning aastavahetust soovides

*Katre Nõmmerna
piirkonnapolitseinik
Kärdla politseijaoskond*

SA Hiiumaa Sadamad juhiks valiti Liina Härm

Sihtasutuse Hiiumaa Sadamad nõukogu valis 4. detsembril sihtasutuse juhiks ja juhatuse liikmeks Liina Härm.

Konkursil osales 17 kandidaati nii Eestist kui ka välismaalt, neist lõppvooru valiti neli. Lõpliku valiku tegemisel võttis nõukogu arvesse Liina Härm põhjalikke merendusteadmisi ning varasemaid erialaseid kogemusi, mis loovad eeldused Hiiumaa sadamate teenuste ja taristu edasiseks arenguks. Liina visioon Hiiumaa külalis-sadamatest kattus suures osas arengukavas Sadam 100 sätestatud prioriteetidega.

Nõukogu esimees Margus Kastein ütles, et tal on väga hea meel tervitada Hiiumaa Sadamate meeskonnas Eesti merendusvaldkonna tippspetsialisti. „Olen kindel, et Liina põhjalikud erialateadmised aitavad tal panustada igakülgset meie sadamate arengusse ning suurendada Hiiumaa konkurentsivõimet tervikuna. Samuti tahan esile tõsta tema suurt panust vabatahtlikuna ühiskondlikku tegevusse. Liina on avatud, aktiivne, kohusetundlik, detailitapne inimene, kes on nõudlik enda ja teiste suhtes,“ lisas ta.

Liina Härm on sündinud 1977. aastal Harjumaal ja lõpetanud Tallinna 32. keskkooli. Õppinud varem Viljandi kultuurikolledžis, omandas ta aastatel 2008–2012 Eesti mereakadeemias veeliikluse ohu-

tuse korraldamise ja haldamise eriala. 2018. aastast õpib ta Tartu ülikooli geoinformaatika ja kartograafia magistrantuuris. Liina osaleb aktiivselt erialaorganisatsioonide tegevuses, muu hulgas on ta lektor Hiiumaa ametikoolis, osaleb vesiehitusinseneride maailmaorganisatsiooni PIANC Eesti esindajana väikesadamade komisjonis ning üleriigilise Eesti mereala planeeringu töögrupis meretranspordi eksperdina. Liina on Hiiumaa Vabatahtliku Merepääste Seltsi liige.

Liina Härm teenistuskäik

- 2019–2020 SA Hiiumaa Sadamad nõukogu liige, juhatuse liikme kt
- 2018–2019 Geodeesia AP OÜ, maamõõdutehnik
- 2011–2017 veeteede amet, laevateede osakonna vanemspetsialist
- 2001–2008 Eesti pärimusmuusika keskus, juhiabi

Sihtasutuse Hiiumaa Sadamad asutas omavalitsus 2018. aastal eesmärgiga hallata ja arendada Kärdla, Orjaku, Sõru ja Kalana külalissadamat. Meie sadamad on Hiiumaa värvad, kogukonna tõmbekeskused ja igapäevaelu südamed, kus pakume kohtumispaigana tervik-



Liina Härm. Foto: veeteede amet

likku elamust koos nüüdisaegse keskkonna ning kättesaadava infrastruktuuri teenusega. Oleme merekultuuri kandjad

ja hoolitseme järelkasvu eest, aitame luua Hiiumaa kuvandit ja parandada saare konkurentsivõimet.

Paluküla terviserajale jõudsid lumekahurid

Eelmisel nädalal jõudsid Paluküla terviserajale lumekahurid. Pühalepa osavalla haldusjuht Argo Valgma ütles, et rajal on paigas juba ka kõrgsurve konteinerpumppla.

Veel on käsil sügisel valminud vee-reservuaari aia ehitus – reservuaar on kunstlume tootmise eelduseks.

Juba eelmisel aastal valmis Palukülas 75 meetri sügavune puurkaev, millest saab vett kunstlume tootmiseks.

Kunstlund saab hakata tootma, kui miinuskraadid langevad alla viie.

Kultuuriministeerium rahastab Paluküla terviseradade arendamist aastatel 2019–2022 igal aastal 40 000 euroga ja samaväärselt panustab ka vald. Selle abil on võimalik märkimisväärselt pikendada suusatamise ja kelgutamise aega Hiiumaal. Talviti saab suusamäe parklast alguse kunstlumega kaetud ja valgustatud 1,2-kilomeetrine suusarada.



Lumekahurid toodi Hiiumaale Itaaliast. Foto: Argo Valgma

Emmaste lasteaed saab siseterviseraja

Eesti Terviserajad avalikustas novembri lõpus üle-eestilise liikumisteemalise loovtööde konkursi „Hakkame liikuma“ võitjad: 50 kooli ja lasteaeda, kellele kingitakse Swedbanki toel siseterviserada. Nende seas on ka Emmaste Naksitrallide lasteaed.

Emmaste lasteaia juhataja Liina Lepamaa ütles, et se-

ni on Emmastes lapsi liikuma ergutatud peamiselt õue liikumismisvõimaluste arendamisega. Lisaks lasteaia mänguväljakule on Emmaste lastel näiteks ka uus mängulinnak ja madalseiklusrada.

Siseterviserada paigaldatakse Emmaste lasteaeda ilmselt detsembrikuu jooksul. See saab olema Hiiumaal juba kol-

mas Eesti Terviseradade siseterviserada. Teised kaks asuvad Kärdla hariduslinnakus ja Kärdla lasteaias. Siseterviserada on ka Kõrgessaare Vigri lasteaias, kes soetas selle omavahenditega. Raja autor on Siiret Põllu.

Konkursile „Hakkame liikuma“ laekus kuu jooksul ligi 400 loovtööd koolidest ja lasteaeda-

dest üle Eesti. Kokku osales 74 kooli ja 126 lasteaeda.

Eesti Terviseradade ja Swedbanki esindajatest koosnev žürii valis üle Eesti välja 50 haridusasutust, kes saavad tänutäheks mängulise siseterviseraja elemendid, mida saab kasutada sõltuvalt hoone suurus-est mõnes koridoris või kasvõi läbi terve maja.

MIDA TEHA KASUTATUD KAITSEMASKIDEGA?

Keskkonnaministeerium tuletab meelde, et jäätmete liigiti kogumist on vaja jätkata ka koroonaviiruse leviku ajal või eriolukorras. Kuna järjest sagedasemaks saab küsimus, mida teha kaitsemaskidega, annab ministeerium mõningad soovitused, mida silmas pidada – eelkõige, mida teha kasutatud maskidega.

Jäätmetega toimimine avalikus ruumis

- Eelista võimaluse korral korduskasutatavat maski, mis on tihedalt ümber näo. Korduskasutatav mask on majanduslikult soodsam valik ning keskkonnale ohutum. Maski desinfitseerimiseks ja puhastamiseks jälgi tootja või terviseameti juhiseid.
- Juhul, kui ei ole võimalik korduskasutatavat maski kasutada (viirusnakkuse põdemise korral), viska ühekordne mask segaolmejäätmete prügikasti, mis on pealt kaanega suletav, et see ei satuks edasi keskkonda. Kui prügikast ei ole pealt suletav, siis ole maski prügikasti viskamisega hoolas, et kasutatud mask sealt tuulega välja ei lendaks.
- Prügikastist välja lennanud mask kujutab keskkonnale ohtu nagu kõik teised jäätmed. Selleks, et mask ei oleks ohtlik lindudele ega loomadele, tõmba nõõrid maski küljest lahti.
- Ära viska maski loodusesse! Mask ei lagune looduses ja muu hulgas sisaldab see mikroplasti, mis võib jõuda pinna- või põhjavette.
- Mitmed riigid on terviseohutuse tagamiseks soovitanud ühekordse maski enne ära viskamist sulgeda eraldi kilekotti, eriti avatud prügikasti korral, kui on võimalus, et mask satub sealt väliskeskkonda. Kui otsustad maski kilekotti panna, siis viska see segaolmejäätmete hulka.
- Ära viska kaitsemaski kanalisatsiooni, see põhjustab ummistust!

Olmejäätmetega toimimine koroonahaiguse või nakkuskahtluse korral

- Ühekordset näomaski saab kanda vaid mõne tunni ning seejärel tuleb see ära visata. Maski eemaldamisel tuleb vältida maski välise külje puudutamist ning visata see segaolmejäätmete prügikasti. Võimaluse korral vältida prügikasti katsumist.
- Ärge visake kaitsemaski ega muid jäätmeid kanalisatsiooni, see põhjustab ummistust!
- Kasutatud salväratik või taskurätik ning ühekordsed kummikindad visata pärast kasutamist segaolmejäätmete prügikasti.
- Tühjad desinfitseerimisvahendite anumad on pakendid. Pakendeid, paberi- ja papijäätmeid ning muid jäätmeid tuleb endiselt koguda liigiti, kuid võimaluse korral oodata nende üleandmisega, kuni olete tervenunud.
- Avalikus ruumis visata kasutatud taskurätid, mask või kummikindad eelistatult pealt suletavasse prügikasti.
- Pärast aevastamist ja köhimist salväratikusse, nuuskamist, maski eemaldamist jm on äärmiselt oluline pesta käsi sooja vee ja seebiga või desinfitseerida vastava vahendiga. Lisaks rõhutame, et samamoodi tuleb käituda pärast prügikasti katsumist.

Olmejäätmetega toimimine kodus

Kui majapidamises ei ole eneseisolatsioonis viibivaid isikuid ega koroonaviirusega nakatunuid, siis:

- Käituge tavapärastel ning jätkake jäätmete liigiti kogumist ettenähtud viisil.
- Eelistage kodust lahkudes korduskasutatavat maski.
- Ühekordne mask tuleb visata segaolmejäätmete prügikasti. Et mask ei kujutaks ohtu elusloodusele, tõmmake nõõrid maski küljest lahti.
- Tuletame meelde, et salväratikud ei ole vanapaber ega kuulu vanapaberi konteinerisse. Tavaoludes võib salväratik, sh ühekordselt kasutatavad taskurätid, ja majapidamispaberi visata biojäätmete hulka.
- Tühjad desinfitseerimisvahendite anumad on pakendid ning need tuleb visata pakendikonteinerisse.
- Tuletame meelde, et ühekordsed kummikindad, mida kasutatakse näiteks kauplustes käimiseks, ei ole pakendid. Need tuleb visata segaolmejäätmete hulka.
- Äärmiselt oluline on pesta käsi sooja vee ja seebiga või desinfitseerida vastava vahendiga. Samamoodi tuleb käituda pärast prügikasti katsumist.

Olulist infot tulirelvaomanikele

KATRE NÖMMERGA

Kärdla politseijaoskonna piirkonnapolitseinik

Sagedasemaks on muutunud sellised olukorrad, kus relvaomanikud annavad relvaloatootluse sisse hilinemisega või aegub relvaluba sootuks. Kui relvaluba on aegumas, tuleb kindlasti taotleda relvaloa vahetamist.

Relvaloa kehtivust pikendada või selle andmeid muuta on kõige lihtsam iseteeninduses aadressil relvataotlus.politsei.ee. Vajaliku taotluse saab valida oma digitaalse relvaloa juurest.

Digitaalse loa taotlemiseks võid ka minna sobivasse tee-

nindusse, sinna minnes võta kaasa:

- isikut tõendav dokument,
- aegumas loa puhul tervisetõend,
- vahetamisele kuuluv relvaluba (kui see on väljastatud paberil),
- jahitunnistuse või laskesportorganisatsiooni liikmelisust tõendava dokumendi koopia,
- paralleelrelvaloa kehtivuse lõppemise korral relvaomaniku nõusolek,
- taotlus – võid täita teeninduses kohapeal või võtta kaasa enne täidetud taotluse.

Relvaloa vahetamise taotlus tuleb politsei- ja piirivalveametile esitada kindlasti õi-

geks ajaks. Relvaseadusest tulenevalt tuleb relvaloa või relvakandmisloa kehtivuse lõppemise korral esitada taotlus vähemalt üks kuu enne loa kehtivuse lõppemist. Näiteks kui luba aegub 16. augustil, siis viimane esitamise tähtaeg on 16. juulil. Vastasel juhul tuleb esitada uus relvaloa taotlus ja alustada otsast peale kogu protsessi esmataotlejana.

Relvaloa kehtivuse pikendamiseks võib esitada ka puudustega taotluse. Näiteks puudub tervisetõend, kuid oluline on see, et esitamise tähtaega ei ületataks. Vajalikud lisadokumendid saab esitada ka hiljem.

Muutunud on ka täienda-

va laskekatse läbimise reeglid. Nüüd on võimalus käia seda sooritamasa neli korda, aga laskekatse tuleb ära teha kolme kuu jooksul.

Riigiportaalis eesti.ee on võimalik tellida ka teavitust relvaloa aegumise kohta. Tee-nus on tasuta, kuid teavituste saamiseks tuleb aktiveerida ametlik e-post kujul eesnimi.perenimi@eesti.ee, mida saab teha riigiportaalis. SMS-teavituse saamiseks tuleb sisestada kehtiv mobiiltelefoninumber. Telefoninumbri vahetamisel tuleb uuendada numbrit ka eesti.ee portaalis. Meeldetuletus saadetakse SMSiga ja/või e-kirjaga 60 päeva ja 45 päeva enne loa aegumist.

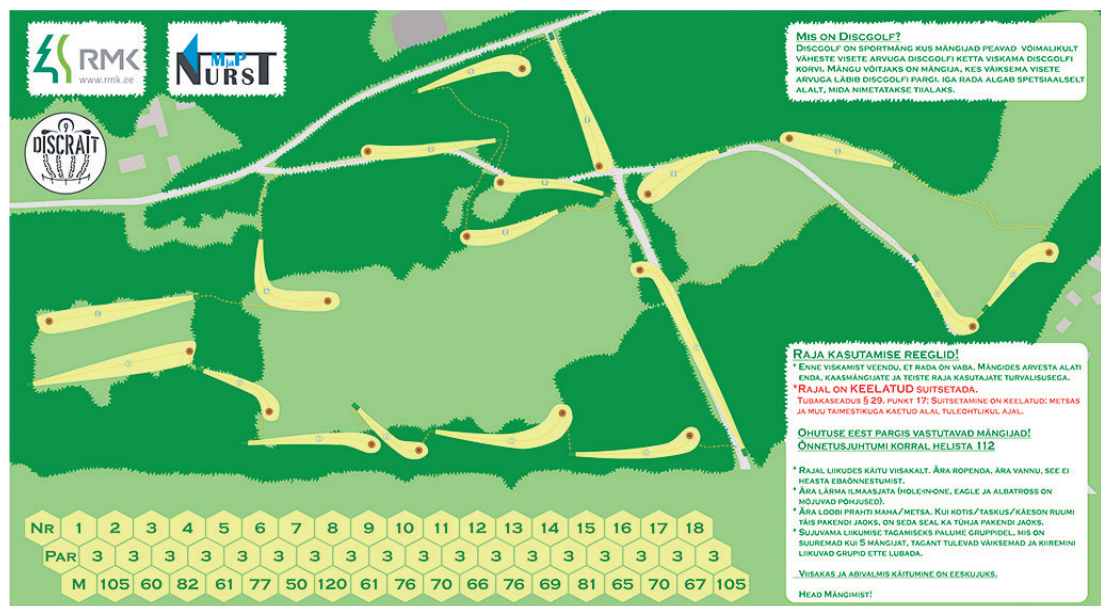
Palade kettagolfirajad valmis

Paladel on kasutusvalmis uued kettagolfirajad. Tegemist on Pühalepa osavalla selleaastase kaasava eelarve võiduprojektiga.

Radade algus on Palade kooli metsastaadioni edelanurgas madalseikluspargi taga. 1,3 kilomeetril on kokku 18 korvi ja viskerada.

Uute radade ehitus maksis 6000 eurot, töid tegid spordiklubi Dagö DG liikmed. Pühalepa osavald panustas lisaks veel kümne tonni purustatud kruusa ja kunstmuruga.

Põnevast avastamist uutel radadel!



Minge ringi, linnarebased?

Pärast septembri alguses toimunud ümarlauda, kus kohtusid valla, ametkondade ja loomakaitseorganisatsioonide esindajad, on Hiiumaa vald otsinud lahendusi ja teinud muu hulgas koostööd Kadri Tapersoniga, et koostada juhtnõore linnarebastega käitumiseks. Avaldame lühendatult kokkuvõtte tema uurimistööst, mis ilmus eelmisel nädalal blogis kkadriblog.com.

Metsloomad linnas on päris tavaline nähtus ja selleks, et nendega koos eksisteerida saaks, on nad kõige targem rahule jätta. Alati ei ole see lihtne ja sestap uurisin teiste riikide loomakaitsjate käest, kas kuskil on olemas nüüdisaegset ja eeskujulikku metsloomadega käitumise regulatsiooni, mille on koostanud just kohalik omavalitsus. Mitme kontaktivõtu peale selgus, et seda ei ole kuskilt võtta. Oleme põhjamaiste riikidega loomakaitse valdkonnas nüüdseks üsna ühel tasemel ja nii mõneski asjas vaadatakse hoopis Eesti poole, sest areng on kiirem ja energiat justkui rohkem.

Kuuldavasti paneb ka keskkonnaamet kokku uut regulatsiooni, millest omavalitsused saavad lähitulevikus juhinduda, ja nii ei ole Hiiumaal vaja päris nullist uusi juhtnõore välja mõelda.

Tagantjärele mõeldes tekis problemaatiline olukord seoses Kärdla rebasega kõige tavalisemal põhjusel: halva kommunikatsiooni ja ebaselge informatsiooni tõttu. Võibolla oleksid pidanud omavalit-

sus, kodanikud, keskkonna-inspeksioon, keskkonnaamet, veterinaar- ja toiduamet, päästeamet jne omavahel oskuslikumalt suhtlema, aga samamoodi võib mõelda ka nii, et head lahendust ju ei olegi – linnaloomad on tulnud, et jääda.

Metsloomadega, eriti linnaloomadega suhtlemisel ongi mitu tasandit. Väga lihtsustatult võib neid jaotada nii, et üks neist on omavalitsuse oma, kellel on kohustus kodanike heaolu eest seista, teine on nendesamade kodanike oma, kes üldjuhul lähtuvad omaenese huvidest, kolmas loomakaitsjate oma, kes proovivad lähtuda looma huvidest või vähemalt heaolust, ja neljas looma enda oma. Näiteks rebase.

Konflikte nende tasandite vahel juhtub pidevalt ja igal pool, ka Põhjamaades. Loomi linna juurde meelitada ei tasu, aga linnarebane on linnas sündinud rebane ja see ongi tema kodu. Muidugi ei ole mõistlik neid sööta, aga inimesi ei saa keelata oma kasse omal territooriumil sööta ja ega rebane võta arvesse, kellele söök mõeldud on.

Loomi tohib ümber asutada ainult keskkonnaametiga loaga ja sellega ei tohi teda suuremasse ohtu seada. Enamikul ümberasustamisjuhtudel loom siiski seatakse ohtu, sest loom ei tunne uut keskkonda ja tavaliselt on sobivas keskkonnas juba ees liigikaaslased, kes uut tulijat ei tervita. Looduskaitseaduse järgi tohib kohaliku liigi loomi loodusest eemaldada vigastuste ja haiguste ravimiseks ja hüljatud noorlooma üleskasvatamiseks. Aga seda peab tege-ma muidugi inimene, kes oskab, ja igaüks sekkuda ei või. On riike, kus tehakse tõhusat koostööd metsloomade päästeühingutega, aga meie omadel veel piisaval määral sekumisjõudu kindlasti ei ole.

Loomakaitseaduses on öeldud, et looma ei tohi abitusse seisundisse jätta. Jättes kõrvale selle kõlava seaduse-sätte võimatuse inimkeskses ühiskonnas, tekib küsimus, kes peaks looma seisundit oskama hinnata. Arvatavasti ei ole see vallaametnik ja iga kodanik ka mitte.

Loomaarst Maie Vikerpuuri soovitusel lugesin linnarebaste tundmaõppimiseks hiljuti eesti keelde tõlgitud asjatundliku autori Adele Brandi raamatut „Rebase varjatud maailm“, kust selgub veel, kui kohanemisvõimeline on rebane ja kui halvasti inimesed teda tunnevad. „Hirm 4,5-kilose metslooma ees annab veenvalt

tunnistust sellest, et moodne ühiskond eemaldub järjest enam loodusest“, ütleb autor ja kirjeldab, kuidas inimeste negatiivne suhtumine liigub ülespoole vallavalitsustesse ja -volikogudesse.

Adele Brand kummutab hulga müite, muu hulgas selle, et rebased ohjeldamatult kasse söövad (muidugi ei söö) ja valimatult ründavad (äärmiselt harva) ning tõestab, et ühe rebase mahalöömine on kasutu, sest tema asemele tuleb kohe uus. Rebaste ühiskonnas on alluvad ja domineerivad loomad, kelle vahel käib katkematu maadejagamine, toimuvad teatraalsed, aga enamasti veretud lahingud ja sestap suudab rebase üldine asurkond välja kannatada päris suurt suremust, ilma et see arvu mõjutaks. Sigiva rebase asemele tuleb teine sigija, kellele enne seda võimalust ei olnud.

Loomade ekspluateerimine ja loomadega ühes keskkonnas elamine on nii tihedalt keskkonnamuutustega seotud, et sellest räägitakse järjest rohkem. Need ajad on ammu möödas, mil võis kassipoegi uputada ja rebaseid valimatult maha lüüa ning sestap peavad nende teemadega tegelema nii omavalitsused kui ka igaüks meist.

Kadri Taperson on loomadigluslane, organisatsioonide Loomade Nimel ja Loomus asutaja, kes pidas aastatel 2006–2016 Hiiumaal loomade eravarjupaika.



HIIUMAA SOTSIAALKESKUS

Kõrgessaare päevakeskuses

- 5. jaanuaril alates kl 8.30 pediküüriteenus. Registreerimine Heli tel 5333 9472.
- 12. jaanuaril alates kl 8 juuksur. Registreerimine Sirje Vaku tel 463 1297, 5666 2317.
- Kolmapäeviti ja reedeti kl 10–14 on võimalus tervisemajas käia saunas, kehtib tunni hind 5 eurot. Leiliruum mahutab kuni kolm inimest. Eraldi saunaruum meestele ja naistele. Sauna kasutamiseks enne kindlasti kokku leppida Arturi tel 505 5732.
- Kõrgessaare päevakeskuses saab pesta pesu ja käia duši all, enne kokku leppida Inna tel 504 2292.

Emmaste vaba aja keskus on isevärki jõulupuu otsingul

Kas elad Kapastos või Kõimas, Viiril või Verioral, Mõntus või Mäetagusel?

Olgu puu suuskadest, pliiat-sitest, prügikastidest, särkidest, rehvidest, puujuurtest või mil-lest iganes kokku klopsitud uhke teos.

Kui oled ise mõne teinud, näi-nud või hakkad kohe tegema? Siis pildista see üles ja jaga Emmaste vaba aja keskusega, kes kogub kokku kõik isevärki jõulupuud ning valib nende seast selle kõige kõigema.

Kuidas? Ikka demokraatlikul rahvahääletusel sotsiaalmee-dias. Pane *like* oma lemmikule jõulupuule, *like*-e võib panna ka rohkem.

Pilte saab saata Emmaste va-ba aja keskuse Messengeri või meiliaadressile emmastevak@hiiumaa.ee. Pildi juurde märgi töö autor, pealkiri ja kus kuus-ke näha võib.

Keskus ootab isevärki jõu-lupuudest pilte detsembrikuu jooksul. Pildigalerii tekib Em-maste vaba aja keskuse Faceboo-ki lehele, kuhu pannakse tööd üles. Võitjatöö postitatakse kol-mekuningapäeval Emmaste vaba aja keskuse Facebooki kanalites.

Võitjale kuulub tiitel isevär-ki jõulupuu 2020 ja hiline jõu-lukink.

Väärtustame koos veedetud hetki!



Isevärki jõulupuu on ka Emmaste juurtekuusk, mis kut-sub hiidlasi tagasi oma juurte juurde. Foto: Andres Toom

Terviseamet korraldab ümber laboriteenuse osutamise Hiiumaal

Terviseamet korraldab 1. jaanuarist ümber labo-riteenuse osutamise Hiiu-maal. Terviseameti nak-kushaiguste labori juhata-ja Külli Rae sõnul on ees-märk pakkuda kvaliteetset ja laiapõhjalist teenust ter-viseameti kesklabori baasil.

„Hiidlastel on uuest aas-tast võimalus proove anda kolmel päeval nädalas ja transpordi Tallinnasse kor-raldab terviseamet. Trans-pordi eest tasu ei lisandu,“ selgitas Rae.

Labori juhataja ütles, et muudatus on tingitud mit-mest asjaolust: aasta tagasi loobus kliiniliste analüü-side tellimisest Hiiumaa haigla, allesjäänud toidu-ja veeuuringud ei kata aga enam Hiiumaale vajalik-ke laboriinvesteeringuid, tööle on jäänud üks labo-ritöötaja, kellele ei ole või-malik korraldada asendust haigestumise või puhkuse korral. Rae sõnul jääb Hiiu-maa laboritöötaja edasi töö-le, kuigi väiksema koormu-sega. „Samuti jääb koha-peale alles võimalus küsi-da nõu proovide võtmise ja analüüsivate näitajate kohta,“ ütles Külli Rae.

Proove võetakse vastu T-N kl 10–14.

TEATED

Sotsiaaltoetuste taotlemine

- 14. jaanuaril kell 10–12 sotsiaaltoetuste taotlus-te vastuvõtmine Suu-remõisa raamatukogus. Info: Urme Soonvald, tel 463 6844, 521 0997.
- 14. jaanuaril kell 11–12 sotsiaaltoetuste taotlus-te vastuvõtmine Viskoo-sas. Info: Pille Näksi, tel 5855 3736.

Transporditeenus

- Kärdla piirkonnas invabussi tellimine kohalikeks sõitudeks ja mandrisõidud rehabili-tatsiooni- või meditsii-niasutusesse eakatele ja puudega inimestele. Info: Pille Alevi tel 505 5746 või 463 6094, pille.alevi@hiiumaa.ee.

Kärdla sadama saun

- 2., 16. ja 30. jaanuaril kell 13–15 meestele, kell 15.30–18 naistele. Pileti hind on 2,30 eurot.

COVID-19 OLUKORRAST HIIUMAAL KADI RAADIOS

Hiiumaa vallavanem Hergo Tasuja teeb igal esmaspäeval Kadi raadio uudistes ülevaate koroo-naviiruse hetkeolukor-rast Hiiumaal. Hiiumaa teemadel räägitakse kella 14 ja 17 uudistes. Kadi raadiot saab kuu-lata ka veebis: <https://kadi.ee/player>.

Detailplaneeringud

Hiiumaa vallavalitsuse 2. det-sembri 2020 korraldusega nr 651 võeti vastu Kassari küla Mõisakuivati detailplaneering (Dagopen OÜ Arhitektuuribü-roo töö nr 20-12).

Detailplaneeringuga mää-

ratakse ehitusõigus ja hoones-tusala, et laiendada olemas-olevat ait-kuivatit.

Ait-kuivati ehitisealune pind on 150 m², kavandata-va juurdeehitise ehitisealune pind on kuni 300 m². Detail-

planeeringuga määratakse juurdepääsutee ja tehnovõr-kude asukohad.

Detailplaneeringu avalik väljapanek on ajavahemikul 22. detsembrist 2020 kuni 4. jaanuarini 2021 Käina valla-

majas aadressil Hiiu mnt 28, Käina, Hiiumaa vald ja Hiiu-maa valla veebilehel: „Vald-konnad“ > „Ehitus ja planeeri-mine“ > „Detailplaneeringud“ > „Detailplaneeringute vastu võtmine ja avaldamine“.

Avaliku väljapaneku ajal on kõigil huvitatutel võima-lik planeeringulahenduse-ga tutvuda ning esitada val-lavalitsusele kirjalikult si-sulisi ettepanekuid ja arva-musi.

Hiiumaa koolide ja lasteaedade hoolekogud

Mitmete Hiiumaa valla koolieelsete lasteasutuste ja üldhariduskoolide hoolekogude liikmete volitu-sed on lõppenud enne tähtaega kas esindajaks vali-tud õpilase väljaarvamise tõttu kooli õpilaste nime-kirjast, esindajaks valitud lapsevanema lapse välja-arvamisel haridusasutuse nimekirjast, esindatavate otsusel uue esindaja valimisel või esindaja kirjaliku avalduse põhjal.

Vallavalitsus kinnitas hoole-kogude uued koosseisud.

Emmaste Naksitrallide lasteaia hoolekogu: Kingpoole rüh-ma lastevanemate esindajad Rait Ots ja Kaie Pranno, Sam-malhabeme rühma lastevane-mate esindajad Heiki Maivel ja Merilin Kaevandes, Riina Mai-vel lasteaia õpetajate esinda-ja, vallavalitsuse esindaja Ka-rin Kokla.

Käina Tirtspõnni lasteaia hoolekogu: Mukude rühma lastevanemate esindaja Reeli-ka Köster, Leeditippide rühma lastevanemate esindaja Helen Pärn, Naksakate rühma laste-vanemate esindaja Triinu Päh-kel, Virrpaide rühma lasteva-nemate esindaja Karmen Ko-germann, Sipsakate rühma lastevanemate esindaja Kairi

Reintal, lasteaia õpetajate esi-ndaja Urve Viidebaum ja Hiiu-maa vallavolikogu esindaja Er-mo Mäeots.

Kärdla lasteaia hoolekogu: Lepatriinude rühma lasteva-nemate esindaja Mari Orgu-saar, Mõmmide rühma laste-vanemate esindaja Mart Kaups, Kiisude rühma lastevanema-te esindaja Kerli Varrik, Siilide rühma lastevanemate esinda-ja Jan Ignahhin, Oravate rüh-ma lastevanemate esindaja Enn Veevo, Pääsukeste rühma lastevanemate esindaja Ragne Jõhvik, lasteaia õpetajate esi-ndaja Diana Männamaa, Hiiu-maa valla haridus- ja kultuu-riosakonna esindaja Ivi Rem-melg ja Hiiumaa vallavoliko-gu esindaja Kristjan Ojasoo.

Palade lasteaia hoolekogu:

vanema rühma lastevanema-te esindaja, hoolekogu esimees Anne Luukas, vanema rühma lastevanemate esindaja Maria Remmelkoor, noorema rüh-ma esindaja Katrin Koit, las-teaia õpetajate esindaja Ruth Suviste, Hiiumaa vallavoliko-gu esindaja Liisi Mäeumbaed.

Vigri lasteaia hoolekogu: Ka-lakeste rühma esindaja Kärt Aardam, Konnakeste rühma esindaja Merle Samuel, las-teaia õpetajate esindaja Ellen Jõhvik, Hiiumaa valla haridus-ja kultuuriiosakonna esindaja Karin Kokla ja Hiiumaa valla-volikogu esindaja Liana Vaino.

Suuremõisa lasteaed-põhi-kooli hoolekogu koosseis: kooli õpilaste vanemate esi-ndajad Reelika Köster, Pille Oja, Marko Martin, lasteaia laste-vanemate esindaja Teve Floren Kadak, kooli õpetajate esinda-ja Külli Kreegi, lasteaia õpe-tajate esindaja Anne Undo ja Hiiumaa vallavolikogu esi-ndaja Sander Kopli.

Emmaste põhikooli hoole-kogu: lastevanemate esinda-ja ja hoolekogu esimees Anne-

li Veldemann, lastevanemate esindaja ja hoolekogu aseesi-meis Ulve Oks, lastevanemate esindaja ja hoolekogu sekretär Olav Ellermäe, õpilasesinduse esindaja Margareeta Käär, vi-listlaste esindaja Tähti Tukk, lastevanemate esindajad Ma-ris Tukk, Kersti Lehtsaar, Kaie Mets, kooli toetavate orga-nisatsioonide esindaja Kris-ti Kivisaar, kooli õppenõuko-gu esindaja Krista Leisberg ja Hiiumaa vallavolikogu esi-ndaja Liina Lepamaa.

Käina kooli hoolekogu: las-tevanemate esindajad Erle Martin, Triinu Schneider, Tiit Käs, Liina Siniveer, vilistlaste esindaja Pille Näksi, kooli toe-tavate organisatsioonide esi-ndaja Maiu Toomemäe, õpila-sesinduse esindaja Laura Tek-la Mežule, õpetajate esindajad Anneli Sadam ja Jana Uuska-ri, Hiiumaa vallavolikogu esi-ndajad Helen Härmsen ja Liina Lepamaa.

Kärdla põhikooli hoolekogu: õpilaste esindajad Mariette Kaunimäe ja Eleriin Vaher, õp-penõukogu esindaja Sirje Juu-rikas, esimese kooliastme las-

tevanemate esindajad Tanel Esta ja Liljan Lips, teise koo-liastme lastevanemate esi-ndaja Tiia Laanejõe, kolman-da kooliastme lastevanemate esindaja Hannes Aasma, ha-riduslike erivajadustega las-te lastevanemate esindaja El-mo Harjak, vilistlaste esindaja Ave Vohu, kooli toetavate orga-nisatsioonide (MTÜ Hiiumaa Lastekaitse Ühing) esindaja Carol Aleksejev, kooli toeta-vate organisatsioonide (Kärd-la politseijaoskond) esindaja Helle-Triin Nisumaa ja Hiiu-maa vallavolikogu esindaja Aivar Viidik.

Lauka põhikooli hoolekogu: lastevanemate esindajad Sil-ja Laid, Artur Valk, Üllar Met-sand, Üllar Laid, õpetajate esindaja Ivika Lühi ja õpilaste esindaja Sten Sihver.

Palade põhikooli hoolekogu koosseis: lastevanemate esi-ndaja, hoolekogu esimees Merle Juhe, lastevanemate esindajad Signe Juhe, Tuuli Karukäpp, Kerstin Raav, Riina Tikerpuu, õpetajate esindaja Kersti Rõbt-šenko ja koolipidaja esindaja Riho Rahuoja.

MEIE SEAST ON LAHKUNUD

HARRI JÄÄGER
HELDUR ALA
HELIU JÕESAAR
PAAVEL ARON
ÜLLE LAUR
AADI SALUMAA

Kaastunne lähedastele

NÄITUSED

Hiiumaa muuseumi Pikas majas

„Suvehiidlane Alo Hoidre – pidev kunstipiiride nihutaja“

Näitusel saab näha kunstnik Alo Hoidre (1916–1993) õlimaale, graafikat ja segatehnikas töid. Lisaks näiteid raamatuillustratsioonidest.

„Mõis muuseumis“

Sellel näitusel toob Hiiumaa muuseum rahvale näha just sellised esemed ja jutud, mille kohta on teada või vähemalt aimata seos mõisate ja mõisnikega. On mööblit ja tarberiiistu, on teenijatele tehtud kingitusi, on dokumente ja riideesemeid. Mõned õige haruldased ja erilaadsed.

Kassari muuseumimajas

Näitus „Elu saarel. Tuli, vesi, õhk, maa“

Näitus heidab pilgu hiidlaste elu argipäeva nähtustele ja sündmustele ning olulistele pöördepunktile saare ajaloos läbi nelja ürgelendi: tuli, vesi, õhk, maa. Kõigile teadmishimulistele suurtele ja väikestele on avatud „4 elemendi õmbluskoda“, kus saab katsete käigus ise proovida ürgelendide (tuli, vesi, õhk, maa) toimimist erinevates olukordades. Nii saavad külastajad ennast „siduda, lõimida, õmmelda kokku“ Hiiumaa kui saarega ja meie püsinäitusega.

Kappide avahoidla

Varahoidlaks muudetud näituseruumis saab näha toidu- ehk piimakappe, seinakappe, pesu- ja tööriistakappe, riide- ja puhvetkappe, aga ka kaalukappi, lasteaiakappi, kummutit ja krahvi öökappi.

Muuseumide lahtiolekuajad

- Pikk maja avatud E–L kl 10–17.
- Kassari muuseumimaja avatud T–L kl 10–17.
- R. Tobiase majamuuseum ja Mihkli talumuuseum avatud ettetellimisel.
- Muuseumide lahtiolekuajadel avatud ka meene- ja raamatupoed.

Pika maja ja Kassari muuseumimaja lahtiolekuajad pühadel

- 23. ja 31. detsembril avatud kuni kl 14.
- 24.–26. detsembril ja 1. jaanuaril suletud.
- Lisainfo: 463 2091 või info@hiiumaamuuseum.ee.

Kärdla kultuurikeskuse näitusesaalis

- Kuni 31. detsembrini Valdek Alberi näitus „Illustratsioonid“.
- 5.–29. jaanuaril Anna Litvinova kunst.
- Kultuurikeskus on avatud kl 10–18.

Kultuurikeskuse ja Piletimaailma müügipunkti lahtiolekuajad pühadel:

- 23. detsembril kell 10–15
- 24.–25. detsembril suletud
- 31. detsembril kell 10–15
- 1. jaanuaril suletud

ELAMUSKESKUS TUULETORN PÜHADE AJAL

- 24.12.2020 – suletud
- 25.12.2020 – avatud kl 12–21
- 26.12.2020 – avatud kl 12–21
- 31.12.2020 – avatud kl 12–18
- 1.01.2021 – suletud

Tule tutv uue fotonäitusega, naudi kohvikus Ruudi ehedaid maitseid ning soeta armsaid hiiumaiseid kingitusi Tuuletorni meenepoest. Ootame teid!

Hiiumaa Teataja, Hiiumaa valla väljaanne
Toimetajad: Liina Siniveer, tel 5386 7606, Károlyn Kivistik ja Anu Tammearu
Kujundus ja küljendus Katri Henga
 Trükkikoda Kroonpress
 Hiiumaa Teataja ilmub kuu viimasel reedel. Info ja teated järgmise kuu lehte on oodatud eelneva kuu 15. kuupäevaks: info@hiiumaa.ee



Foto: Andres Toom

HIIUMAA JÕULUTURU PROGRAMM

Jõuluturg Kärdla keskväljakul 18.–23. detsembril kl 10–18

Töötoad

- R, 18. detsembril kl 12–18 RMK: looduslikest materjalidest kuuskede valmistamine
- L, 19. detsembril kl 12–15 Jääk ja Praak: piparkookide töötuba
- P, 20. detsembril kl 12–16 Palade loodushariduskeskus: looduslikest materjalidest kuusehete valmistamine
- E, 21. detsembril kl 12–18 RMK: looduslikest materjalidest kuuskede valmistamine
- T, 22. detsembril kl 12–18 RMK: looduslikest materjalidest kuuskede valmistamine
- K, 23. detsembril kell 12–16 Palade loodushariduskeskus: looduslikest materjalidest kuusehete valmistamine

Esinemised

- R, 18. detsembril kl 16 Tiina Tantsustuudio
- L, 19. detsembril kl 12 Sõle Segajad
- Kl 15 Taaniel, Marii ja Herkis
- Kl 16 segarühm Taidelaid, naisrühm Kohvilähkrid
- P, 20. detsembril kl 12 Tiina Tantsustuudio
- Kl 13 tantsutrupp Sukar
- Kl 14 Elisabeth Kirme
- Kl 15 Palade põhikooli trummipere
- E, 21. detsembril kl 15 Palade põhikooli trummipere
- T, 22. detsembril kl 13 Kohvitantad
- Kl 14 Tiina Tantsustuudio

Esinemiste ja töötubade ajad võivad muutuda vastavalt ilmale ja valitsuse juhtnööridele.

Covid-19 Hiiumaal esmaspäevase seisuga

Hiiumaale lisandus eelmisel nädalal kolm koroonaviirusega nakatunut, kes on olnud lähikontaktsetena eneseisoleksiooni juba proovi andmisele eelnenud nädala lõpust.

Kokku on terviseameti jälgimisel Hiiumaal nädala alguse seisuga kaheksa positiivset ja ligikaudu 50 lähikontaktset. Enamik positiivseid on nakkuse saanud perekontaktist või õppeasutusest. On ka sümptomiteta haigestunud.

Möödunud nädalal võeti saarel 86 koroonaproovi, neist 73 drive-in'is ja kaks tasulist. 11 proovi võeti patsientidelt, kes hospitaliseeriti Hiiumaa haiglasse või lähevad ravile Põhja-Eesti regionaalhaiglasse.

Koroonaviiruse kahtlusega inimeste testimist jätkatakse Hiiumaa haigla juures drive-in-meetodil kõigil tööpäevadel. Proovivõtupunkt asub haigla polikliiniku kõrval parklas. Saatekirja saab nii oma perearstilt kui ka iga päev kell 8–22 perearsti nõuandetelefonilt 1220. Kui olete koroonakahtlusega või lähikontaktsetena suu-

natud proovi andma, palume viiruse võimaliku levitamise vältimiseks kohale minekuks mitte kasutada ühissõidukit või sõbra abi.

Kui minna proovi andma ajal, mil koroonahaigega kokupuutest on liiga vähe möödas, võib analüüsil saada valenegatiivse vastuse. Lähikontakti ja proovi andmise mõistliku ajalist vahet aitab hinnata perearst, terviseameti töötaja või proovi võtmisega tegelev haiglatöötaja.

Perearstide töökorraldus ei ole muutunud – vastuvõtuks tuleb enne registreeruda.

Ka Hiiumaa haigla jätkab tööd 1. detsembrist rakendatud reeglitega, täpsem info kodulehelt või polikliiniku registratuurstel 462 2795.

Alates 14. detsembrist on kogu Eestis viiruse leviku tõkestamiseks lisapiirangud sportimisel ja spordivõistlustel, noorsootöös, huvitegevuses ja hariduses, täienduskoolituses ja õppes. Täpsemalt saab teada www.kriis.ee või üleriigiliselt infotelefonilt 1247.

Hiiumaa üldhariduskoolid on alates 14. detsembrist distantsõppel. Koolimajades toimumist ei toimu, vajaduse

korral komplekteeritakse õpilastele toidupakk. Hariduslike erivajadustega lapsed jätkavad kontaktõpet ja saavad ka koolilõuna. Täpsemat infot jagavad koolid ise.

Hiiumaa ametikoolis detsembris õppesessioone ei toimu, loss ja õpilaskodu on suletud. Distantsõppe kohta saab infot juhtõpetajatelt.

Eelmisel nädalal andsime teada reovee seirest, mis näitas viiruse kontsentratsiooni märgatavat tõusu ülemöödunud nädalal Hiiumaal. Proov võeti Kärdla reoveepuhastist, kuhu lisaks Kärdla ja Palade piirkonna reoveele tuleb püstitada lisa ka mujalt Hiiumaalt.

Möödunud nädalal võeti Kärdla reoveepuhastist kaks proovi: esmaspäeval kordus ja neljapäeval tavapärase seireproov. Nende järgi on viiruse kontsentratsiooni näitav signaal nõrgenenud mõõdukat tugevaks. Samaväärne tulemus saadi proovidest, mis võeti Käina ja Suuremõisa reoveepuhastitest, kust varem ei olnud seire käigus proove võetud.

Püsigem terved!

Hiiumaa valla kriisikomisjoni aseesimees Piret Sedrik

TULEKUL HIIUMAAL

- 18.–23. detsembril Hiiumaa jõuluturg Kärdla keskväljakul.
- L, 19. detsembril kl 12–19.30 jõulumaa perepäev „Jõuluks koju“ Palade loodushariduskeskuses.
- Kl 15–18 jõululaat Soera talumuuseumis.
- Kl 17 laternamatk Soera talumuuseumis.
- Kl 18 kontsert Hiiumaa kivimite majas.
- L, 26. detsembril kl 17 Hiiumaa kammerorkestri jõulukontsert Kärdla kirikus. Dirigent Endrik Üksvärav.
- K, 13. jaanuaril kl 10–16.30 Hiiumaa mentorklubi koolitus „Kuidas finantsaranded peegeldavad ettevõtet ja aitavad teha häid juhtimisotsuseid“ Tuuru majas. Lektor Siiri Einaste.

TEATED

Bussiliiklus pühade ajal

- Maakonnaliinide bussid sõidavad 24.–26. detsembril ja 1. jaanuaril pühapäevase sõidugraafiku alusel.
- Kaugliinid on pühade ajal käigus tavapärase sõidugraafiku alusel vastavalt nädalapäevale.
- Erandina on käigus 23. ja 31. detsembril liin 704 Tallinn–Käina–Õngu väljumisega Tallinnast kell 16.55.
- 25. detsembril ja 1. jaanuaril ei ole käigus liin 704 Tallinn–Käina–Õngu väljumisega Tallinnast kell 16.55.
- Bussiliikluse täpsem info Go Busi infotelefonil 517 8592.

TS Laevad lisab pühadeks kuus väljumist

- TS Laevad lisab 22. detsembril praamigraafikusse neli väljumist: Rohukülast kell 17.30 ja 20.30 ning Heltermaalt kell 19 ja 22.
- 3. jaanuaril lisab TS Laevad kaks väljumist: kell 8.30 Rohukülast ja kell 10 Heltermaalt.

Planeeri oma reis Hiiumaale aegsasti! Pileteid saab osta ja laevareisiks asjalikke näpunäiteid leiab veebilehelt www.praamid.ee. Infot jagab ka iga päev kell 8–20 töötav infoliin, tel 618 1310.